

Editorial

L'any 1962; ara fa, doncs, vint-i-cinc anys, Pierre Vilar publicava la primera edició francesa de *Catalogne dans l'Espagne moderne* que es va traduir al català dos anys més tard.

La significació de l'obra de Vilar en la historiografia catalana i espanyola és a bastament coneguda. "*La Catalunya*" de Vilar ha estat el gran model a seguir tant pels historiadors interessats en la problemàtica històrica catalana com pels historiadors modernistes imbricats en el "*boom*" de les històries regionals que s'ha viscut a Espanya en els darrers anys. Però l'obra de Vilar ha estat a més el model per a tots els historiadors compromesos en la tasca d'utilitzar la història com a plataforma per conèixer, comprendre i superar els problemes del nostre temps.

Vilar, el mestre Vilar, ha publicat molts més llibres en el decurs d'aquests vint-i-cinc anys. Ens ha fet interessar per les peripècies històriques de la moneda; hem après amb ell a qüestionar Hamilton; hem comprès la importància de la semiologia històrica; ens ha conduït pel túnel del temps que va de l'Espanya del Quixot a la de la Guerra Civil...

Malgrat això, la referència permanent de Vilar serà sempre la seva "*Catalunya*", potser per la increïble vigència d'aquesta obra. En els últims anys, s'ha enriquit el debat que obrí Vilar entorn la qüestió nacional, però ningú no ha desmuntat l'estructura teòrica del fet nacional que s'hi exposava, des de la pluridimensionalitat del concepte de nació a l'anàlisi del procés històric de configuració nacional catalana en funció de la dialèctica Catalunya-Castella i de la interrelació de les diverses classes socials.

L'ofensiva neo-romàntica nacionalista actual tampoc no ha pogut, en cap moment, tancar amb la seva galeria de mites les evidències que Vilar posa de relleu en la seva obra, des de la fragilitat de certes argumentacions victimistes a l'exigència d'una permanent consciència crítica.

Certament han aparegut temes nous no explicitats per Vilar en la seva obra, temes com els estudis sobre mentalitats, cultura material o els mitjans de difusió de la cultura i algunes de les tesis mantingudes en l'obra (la cronologia de l'expansió i de la decadència, la visió possiblement massa optimista del camp català, la imatge del bandolerisme o de la revolta catalana...) s'estan reinterpretant, però això, en definitiva, no és més que el testimoniatge de la relativitat de la pròpia història, que sempre ha estat defensada per Vilar.

Els condicionants amb què es troba l'historiador en escriure són inevitables, com recorda el propi Vilar, sense la Guerra Civil aquesta obra hauria estat una tesi clàssica de geografia regional; sense la Guerra Mundial i els quatre anys de captivitat del seu autor, hauria estat estudi d'història econòmica conjuntural. Sense la raó de la força que l'obligà a retornar a França l'any 48, l'obra hauria acumulat potser més informació arxivística però hi mancaria la riquesa teòrica que la caracteritza.

Avui, ara, des de les pàgines d'aquesta revista, volem testimoniar a Pierre Vilar el nostre homenatge d'agraïment al seu treball, la nostra admiració envers la seva obra i el nostre compromís de seguir els principis teòrics i metodològics que ell ens ha ensenyat en els seus llibres, conscients que, com diu el mateix Vilar a la *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, només és totalment infructuosa la investigació sense finalitat, l'esforç sense mètode. Amb aquesta convicció, continuarem treballant.